

Академик ДРАГУТИН ВУКОТИЋ

ПРЕГАЛАШТВО ЈЕВТА МИЛОВИЋА

Обавезе које проистичу из функције предсједника Академије, лични дуг и осјећања искреног пријатељства и особитог уважавања која сам гајио према Јевту Миловићу, поново су ме навели на кршење својих принципа о уздржавању од прихватања дужности које не спадају у област мог непосредног научног интересовања.

Уз исказано оправдање, нека ми буде допуштено да отворим научни скуп посвећен животу и дјелу академика Јевта Миловића, који се прије четири и по године преселио у вјечност и коначно спокојство.

Са великим задовољством, срдечно поздрављам уважене поштоваоце личности и стваралаштва Јевта Миловића, захваљујући им на спремности и труду да, у овим тропским климатским приликама, учествују на овом скупу и својим радовима допринесу потпунијем освјетљавању његовог научног дјела.

Јевто Миловић, преласком из органског у аорганско стање, није за собом оставио елементарни прах. Он је присутан у непосредној меморији својих колега и пријатеља, остаје у колективном памћењу многобројних читалаца његових књига, у којима је нашао поуздано и трајно боравиште.

Његошев институт Црногорске академије наука и умјетности организује овај научни скуп не само ради присјећања на Јевтов племени-ти и добродушни лик, или одавања поштовања и дужне захвалности за његов научни допринос, посебно у области његошологије, него и због потребе поновног и накнадног проучавања његовог узорног живота и обимног дјела.

Животопис Јевта Миловића је толико поучан да га треба унијети у основне средњошколске наставне програме, да служи као примјер за углед генерацијама ђака, како се из бањанске стрмоглаве Подљуте и

многоструко љуте немаштине, може стићи до блиставих европских престоница и њихових угледних универзитета и научних установа.

Била су потресна и упечатљива његова казивања о ноћном учењу, уз трепераво свјетлуцање упаљених лисника на огњишту родне куће, у недостатку бољег освјетљења од петролејске лампе. Вриједно је спомена његово гимназијско школовање које је обезбјеђивао поучавањем лоших ђака и најамништвом у градским породицама. Материјалне оскудице је превазилазио својом даровитошћу, животним оптимизмом и жељом за непрекидним проширивањем својих интелектуалних видика.

Треба се дивити његовој упорности испољаваној у систематичним настојањима за стицањем свестраног образовања, сазнавањем новог и трагањем за непознатим.

Просвијећеним животом посвећеном књигама, Јевто Миловић је заслужио да се његовим именом обиљежи и поноси једна угледна школска или научна установа. Она би подсјећала и подстицала ученике или научнике на неопходност сталног учења и усавршавања у циљу повећавања фонда знања, мудрости и разборитости, како би се што успјешније припремили за будућност и лакше разумијевали и преживљавали садашњост.

Захваљујући Јевтовом истрајном истраживању, дугом пола вијека, објављено је много података о Његошевом кратком животу и непролазном дјелу. Јевто је трагао за његовим поетско-филозофским инспирацијама и извориштима. Био је инвентивни истраживач и вјеродостојни тумач Његошевог стваралаштва. Успио је, како тврди Чедо Вуковић, да о Његошу напише више него што је то било ко други учинио.

Његошев институт се, стога, мора користити Јевтовим објављеним књигама и необјављеним, дуго година сакупљаним документима, у даљем проучавању, откривању и тумачењу времена, поезије и филозофије Владике Рада. Истински се можемо радовати што је у Јевтовој заоставштини недавно пронађен критички припремљен текст "Шћепана Малог".

Међу корицама Јевтових књига могу се наћи детаљне анализе и објективне синтезе о Његошевом духовном и свјетовном дјеловању, а којима га лишава светачког, владичанског ореола и представља као бесмртног пјесника и проницљивог државника, с много врлина али и људским манама.

Укратко, немогуће је замислити будућа књижевно-историјска проучавања Његошевог доба и његовог генијалног стваралаштва - у којима се не би користила научна истраживања Јевта Миловића.